

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1963-1964.

27 NOVEMBRE 1963.

**Proposition de loi modifiant la loi du 15 mai 1956
sur les éconômats.**

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Jusqu'à la loi du 15 mai 1956 sur les éconômats, les administrations publiques et les grandes sociétés vendaient un certain nombre de produits à leur personnel. Il s'agissait principalement de repas; il s'agissait aussi de soins médicaux et sociaux. Outre cela, quelques produits étaient écoulés par des entreprises qui en étaient elle-mêmes productrices. Enfin, les éconômats s'occupaient de la vente d'une gamme parfois étendue de marchandises diverses.

Faut-il dire que lorsqu'une entreprise fabrique des objets déterminés, il va de soi que son personnel doit pouvoir bénéficier de conditions d'achat intéressantes, c'est-à-dire des prix de gros. Un fabricant de tissus, par exemple, ne pourra refuser à son personnel de lui céder des pièces de quelques mètres à un prix d'usine. De même, un producteur d'appareils frigorifiques ne pourra empêcher ses employés et ouvriers d'acheter leur « frigo » à l'usine même.

Pourquoi, dès lors, fallait-il légiférer ? Pour la raison que les ventes des éconômats dépassaient dans certains cas largement les nécessités auxquelles il a été fait allusion. Souvent, elles ne se limitaient pas aux repas et aux fournitures de prestations sociales et médicales : les éconômats écoulaient des biens qui n'avaient rien à voir avec la vie à l'intérieur de l'entreprise.

Que pouvait-on reprocher au point de vue économique à de telles pratiques ? Principalement, le fait qu'elles faussaient la concurrence. En effet, lorsqu'une entreprise vend par son éconômats des marchandises à bas prix, elle le fait très souvent en dessous de ce que

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1963-1964.

27 NOVEMBER 1963.

**Voorstel van wet tot wijziging van de wet van
15 mei 1956 betreffende de diensten voor personeelszorg.**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Vóór de wet van 15 mei 1956 betreffende de diensten voor personeelszorg verkochten de openbare besturen en de grote maatschappijen een aantal produkten aan hun personeel, hoofdzakelijk in de vorm van maaltijden, maar ook van medische verzorging en sociale voorzieningen. Bovendien verkochten bepaalde ondernemingen produkten die ze zelf vervaardigden. Ten slotte hielden de diensten voor personeelszorg zich bezig met de verkoop van een groot aantal waren, soms van zeer uiteenlopende aard.

Het spreekt vanzelf dat de personeelsleden van een onderneming die bepaalde voorwerpen vervaardigt, interessante koopvoorwaarden moeten kunnen genieten, en wel groothandelsprijzen. Zo is het zeer natuurlijk dat bijvoorbeeld een stoffenfabrikant aan zijn personeel enkele meters stof laat tegen fabrieksprijs. Evenmin kan een producent van koelkasten verhinderen dat zijn bedienden en werklieden hun koelkast in de fabriek zelf aanschaffen.

Waarom was er dan een wettelijke regeling nodig ? Omdat de diensten voor personeelszorg in bepaalde gevallen veel meer verkochten dan nodig was om in de bedoelde behoeften te voorzien. Dikwijls was hun activiteit niet beperkt tot het verschaffen van maaltijden en tot sociale en geneeskundige verstrekkingen, zij boden ook goederen aan die niet het minste verband hielden met het leven binnen de onderneming.

Wat was er economisch tegen zulke praktijken in te brengen ? Voornamelijk, dat zij de mededinging vervalsten. Want wanneer een onderneming door toedoen van haar dienst voor personeelszorg goederen afzet tegen een lage prijs, dan doet zij dit zeer dikwijls

l'on peut considérer comme un prix de revient normal. L'économat n'a pas la nécessité d'équilibrer son budget. Il ne doit surtout pas tenir compte des charges sociales et fiscales ainsi que des frais de loyer et des dépenses diverses auxquels doit faire face le commerce normal. Dès lors, les marchandises sont écoulées à des prix qui ne tiennent nullement compte d'un prix de revient réel.

Cela n'est pas un mal, certes, lorsque le travail de l'atelier en dépend, et on songe ici à la fourniture de repas et de boissons ainsi qu'aux services sociaux. On peut aussi accepter la vente des marchandises que l'usine produit. Mais à partir du moment où se fait un véritable commerce à des taux défiant toute concurrence, le jeu économique est faussé.

Vendre une marchandise à un prix anormalement bas, c'est en accroître la consommation d'une façon artificielle, alors que le public se serait normalement porté vers d'autres biens. Un produit doit être payé à son prix réel, qui reflète l'effort humain incorporé dans sa fabrication. Tout autre système fausse la consommation et pousse les particuliers à acheter des biens à un prix qui constitue une tentation, alors que l'effort réel inclus dans le produit est parfois beaucoup plus élevé.

En outre, lorsqu'une telle concurrence anormale existe, le commerce qui supporte charges sociales et fiscales et qui doit équilibrer son budget est concurrencé d'une façon peu équitable.

Il fallait donc légiférer, et c'est le but de la loi du 15 mai 1956 sur les économats.

Dorénavant, les économats sont autorisés lorsqu'ils fournissent des repas et des boissons consommés sur place de même que des services dont le caractère social ou médical est évident. On permet, en outre, la vente de biens fabriqués dans l'usine même.

Mais toute autre vente ou toute autre prestation ne sont plus autorisées. Néanmoins, si les membres du personnel d'une entreprise souhaitent constituer entre eux une société fonctionnant d'une façon normale et subissant les charges du commerce, aux points de vue fiscal et social, personne ne pourra les en empêcher. Il s'agira alors d'une concurrence équitable et normale à l'égard des autres commerçants.

Les principes qui étaient ainsi à la base de la loi du 15 mai 1956 sur les économats étaient donc bons et tendaient à assainir les marchés commerciaux. Peut-on toutefois considérer qu'elle a atteint ce but ? Nombre d'intéressés compétents en doutent vivement : l'article 4 de la loi n'apporte-t-il pas une échappatoire (nonobstant les interdictions des articles 5 et 6) ?

Si les membres du personnel d'une administration publique, ou les membres du personnel d'une entreprise privée souhaitent constituer entre eux une société

beneden een peil dat als een normale kostprijs mag worden beschouwd. De dienst voor personeelszorg heeft geen begroting in evenwicht te houden. Hij behoeft vooral geen rekening te houden met sociale en fiscale lasten, noch met een huurprijs of allerlei uitgaven die de gewone handelaars wel moeten dragen. De waren worden dan ook van de hand gedaan tegen prijzen die in 't geheel geen rekening houden met de werkelijke kostprijs.

Dat is natuurlijk niet verkeerd, wanneer de goede gang van het bedrijf ervan afhangt, en wij denken hier aan het verstrekken van maaltijden en dranken, alsmede aan sociale voorzieningen. Dat de fabriek eigen producten verkoopt, is ook aanvaardbaar. Maar wanneer er werkelijk handel wordt gedreven tegen prijzen waartegen de concurrentie niet opkan, wordt het economisch spel niet meer eerlijk gespeeld.

Wie goederen verkoopt tegen abnormaal lage prijzen, drijft het verbruik daarvan kunstmatig op, omdat het publiek normaal naar andere goederen zou hebben uitgezien. Een produkt moet verkocht worden tegen de werkelijke prijs die een weerspiegeling is van de arbeid die de mens aan de vervaardiging besteed heeft. Ieder ander systeem verwekt een wanverhouding in het verbruik en spoort aan om goederen te kopen voor een prijs, die een lokaas vormt, terwijl de werkelijke inspanning, voor het produkt geleverd, soms veel groter is.

Deze abnormale toestanden komen neer op een weinig billijke concurrentie met de handel die sociale en fiscale lasten te dragen heeft en een begroting in evenwicht moet houden.

Er waren dus wettelijke maatregelen nodig, en het doel van de wet van 15 mei 1956 op de diensten voor personeelszorg was die te treffen.

Er mochten voortaan diensten voor personeelszorg bestaan voor zover zij alleen maaltijden en dranken die ter plaatse worden verbruikt, verstrekken, evenals diensten die kennelijk van sociale of geneeskundige aard zijn. Bovendien mogen ook goederen verkocht worden die in de fabriek zelf worden geproduceerd.

Maar er mag geen andere verkoop of verstrekking meer plaatshebben. Indien de personeelsleden van een onderneming evenwel verlangen samen een vereniging op te richten die op normale wijze werkt en dezelfde fiscale en sociale lasten draagt als de handelsbedrijven, dan kan niemand hen zulks verhinderen. Want dan is er een billijke en normale concurrentie ten opzichte van de andere handelaars.

De beginselen van de wet van 15 mei 1956 betreffende de diensten voor personeelszorg waren dus goed en beoogden de sanering van de handelsmarkt. Mogen wij evenwel aannemen dat die wet haar doel bereikt heeft ? Tal van terzake bevoegden betwijfelen het ten sterkste : schuilt in artikel 4 niet de mogelijkheid om de wet te omzeilen (ondanks de verbodsbepalingen van de artikelen 5 en 6) ?

Indien de personeelsleden van een openbaar bestuur of de personeelsleden van een particuliere onderneming een verbruikскоöperatie wensen op te richten

de consommateurs (sous forme, donc, d'une société coopérative autonome), personne ne doit pouvoir les en empêcher.

Mais, il faut que pareille société coopérative de consommateurs soit réellement autonome, qu'elle fonctionne d'une façon normale et subisse toutes les charges du commerce, aux points de vue fiscal et social. Il s'agira alors d'une concurrence équitable et normale à l'égard des autres commerçants. Or, les articles 5 et 6 de la loi ne garantissent pas assez qu'il en ira semblablement.

Dès lors, il semble utile d'arriver à une rédaction un peu différente de la loi du 15 mai 1956 sur les économats tout en y apportant, en même temps, quelques modifications de fond.

H. MAISSE.

**

Proposition de loi modifiant la loi du 15 mai 1956 sur les économats.

ARTICLE PREMIER.

Il est interdit aux administrations publiques, qu'elles soient centralisées ou décentralisées, tant par elles-mêmes que par l'intermédiaire d'économats ou d'organismes similaires :

a) de vendre ou de distribuer des denrées ou marchandises aux personnes qu'elles rétribuent ou aux membres de leur ménage;

b) de prêter à titre gratuit ou onéreux à ces diverses personnes, des services autres que la fourniture de repas ou de boissons destinés à être consommés sur place ou que des services à caractère social ou médical.

ART. 2.

Les économats militaires organisés en territoire national, sont soumis aux prescriptions de la présente loi; toutefois, celle-ci ne concerne pas les cantines militaires et les organismes autorisés par le Ministre de la Défense Nationale et qui visent uniquement à améliorer en temps de paix et en temps de guerre, les conditions de vie au sein des forces armées.

ART. 3.

Il est interdit aux employeurs privés, qu'ils soient personnes physiques ou personnes morales, tant par eux-mêmes que par l'intermédiaire d'économats ou d'organismes similaires :

a) de vendre ou de distribuer des denrées ou marchandises aux personnes qu'elles rétribuent ou aux membres de leur ménage;

(dus in de vorm van een autonome coöperatieve vennootschap), dan mag niemand dat verhinderen.

Maar een dergelijke verbruikcoöperatie moet werkelijk autonoom zijn. Zij behoort op normale wijze te functioneren en alle fiscale en sociale lasten van een handelszaak te dragen. Dan zal het een billijke en normale concurrentie zijn ten opzichte van de andere handelaars. De artikelen 5 en 6 van de wet nu geven daarvoor niet voldoende waarborgen.

Het lijkt dan ook van nut, de redactie van de wet van 15 mei 1956 betreffende de diensten voor personeelszorg enigszins te veranderen en er tevens enkele fundamentele wijzigingen in aan te brengen.

**

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 15 mei 1956 betreffende de diensten voor personeelszorg.

EERSTE ARTIKEL.

Het is de openbare besturen, ongeacht of zij gecentraliseerd of gedecentraliseerd zijn, verboden, zowel zelf als door bemiddeling van diensten voor personeelszorg of van soortgelijke organen :

a) aan de door hen bezoldigde personen of aan de leden van hun gezin waren of goederen te verkopen of te verstrekken;

b) voor deze verschillende personen kosteloos of onder bezwarende titel diensten te verrichten, met uitzondering van het verschaffen van maaltijden of dranken, bestemd om ter plaatse te worden verbruikt, of van diensten van sociale of medische aard.

ART. 2.

De militaire economaten, op het nationale grondgebied opgericht, zijn aan de voorschriften van deze wet onderworpen; deze geldt evenwel niet voor de militaire cantines, noch voor de instellingen die door de Minister van Landsverdediging toegelaten worden en die alleen de verbetering van de levensvoorwaarden van de strijdkrachten in vredetijd en in oorlogstijd beogen.

ART. 3.

Het is aan particuliere werkgevers, hetzij natuurlijke personen of rechtspersonen, verboden, zowel zelf als door bemiddeling van diensten voor personeelszorg of van soortgelijke organen :

a) aan de door hen bezoldigde personen of aan de leden van hun gezin waren of goederen te verkopen of te verstrekken;

b) de prester à titre gratuit ou onéreux à ces diverses personnes, des services autres que la fourniture de repas ou de boissons destinés à être consommés sur place ou que des services à caractère social ou médical.

Sont toutefois autorisées :

a) la vente ou la distribution de denrées ou de marchandises dont la fabrication, la transformation ou la vente constituent l'activité habituelle et principale de l'entreprise privée; cette vente ou cette distribution ne peuvent dépasser les besoins normaux des membres du personnel et des membres de leur ménage;

b) la vente ou la distribution de denrées ou de marchandises dont les membres du personnel font usage à des fins professionnelles au sein de l'entreprise privée;

c) la prestation à titre gratuit ou onéreux aux membres du personnel et aux membres de leur ménage, de services qui constituent l'activité habituelle et principale de l'entreprise privée.

ART. 4.

Pour l'application des articles 1er et 3, toute vente ou toute distribution, toute prestation de services dans des locaux dont l'administration publique ou l'employeur privé sont propriétaires ou locataires, ou dont ils supportent, totalement ou partiellement, directement ou indirectement, le prix d'achat ou de location, ou les frais d'entretien ou d'exploitation doivent être considérées comme faites par cette administration publique ou par cet employeur privé.

ART. 5.

Si les membres du personnel d'une administration publique, ou les membres du personnel d'une entreprise privée souhaitent constituer entre eux une société de consommateurs, elle doit revêtir la forme d'une société coopérative et être réellement autonome vis-à-vis de cette administration publique, ou de cette entreprise privée. Elle ne peut en recevoir des subventions ou des prestations gratuites — n'importe quel avantage — sous quelque dénomination ou modalité que ce soit.

Le personnel de la société de consommateurs ne peut être recruté parmi les personnes que l'administration publique ou l'entreprise privée rétribuent.

La société de consommateurs doit fonctionner d'une façon normale et subir toutes les charges du commerce, aux points de vue social et fiscal. Elle doit tenir une comptabilité régulière.

ART. 6.

Les infractions à la présente loi sont punies d'une amende de 26 à 100.000 francs. L'amende est portée au double en cas de condamnation nouvelle endéans un délai de 5 ans.

b) voor die verschillende personen kosteloos of onder bezwarende titel diensten te verrichten, met uitzondering van het verschaffen van maaltijden of dranken, bestemd om ter plaatse te worden verbruikt, of van diensten van sociale of medische aard.

Geoorloofd zijn evenwel :

a) de verkoop of de verstrekking van waren of goederen, waarvan de vervaardiging, de verwerking of de verkoop de gewone en hoofdzakelijke werkzaamheid van de particuliere onderneming uitmaken; die verkoop of die verstrekking mag de normale behoeften van de personeelsleden en van de leden van hun gezin niet overschrijden;

b) de verkoop of de verstrekking van waren of goederen waarvan de personeelsleden in de particuliere onderneming gebruik maken voor beroepsdoeleinden;

c) het verstrekken, kosteloos of onder bezwarende titel, van diensten die de gewone en hoofdzakelijke werkzaamheid van de particuliere onderneming uitmaken voor de personeelsleden en de leden van hun gezin.

ART. 4.

Iedere verkoop of iedere verstrekking van waren of goederen, iedere verstrekking van diensten in de lokalen waarvan een openbaar bestuur of een particuliere werkgever eigenaar of huurder is, of waarvan deze, geheel of ten dele, rechtstreeks of zijdelings, de aankoopprijs of de huurprijs, of de onderhouds- of exploitatiekosten draagt, moet voor de toepassing van de artikelen 1 en 3 geacht worden te zijn gedaan door dat openbaar bestuur of door die particuliere werkgever.

ART. 5.

Indien de personeelsleden van een openbaar bestuur of van een particuliere onderneming onderling een verbruiksvennootschap wensen op te richten, moet deze de vorm hebben van een coöperatieve vennootschap en werkelijk autonoom zijn ten aanzien van dat openbaar bestuur, of van die particuliere onderneming. Zij mag er geen toelagen noch kosteloze verstrekkingen van ontvangen — geen enkel voordeel — onder welke benaming of op welke wijze ook.

Het personeel van de verbruiksvennootschap mag niet worden aangeworven onder de personen die bezoldigd worden door het openbaar bestuur of door de particuliere onderneming.

De verbruiksvennootschap moet op normale wijze werken en uit sociaal en fiscaal oogpunt alle lasten van een handelsbedrijf dragen. Zij moet een regelmatige boekhouding voeren.

ART. 6.

Overtreding van deze wet wordt gestraft met geldboete van 26 tot 100.000 frank. De geldboete wordt verdubbeld in geval van nieuwe veroordeling binnen een termijn van 5 jaar.

ART. 7.

Toutes les dispositions du livre 1er du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions à la présente loi.

ART. 8.

Outre les officiers et agents de la police judiciaire, les gendarmes, les agents de la police communale, les inspecteurs et contrôleurs de l'Inspection générale économique et de l'Administration des classes moyennes sont qualifiés pour rechercher et constater les infractions aux dispositions de la présente loi.

A cette fin, ils ont la libre entrée des établissements visés aux articles 1er, 2 et 3. Tous renseignements qu'ils demandent, doivent leur être communiqués.

H. MAISSE.

J. DE GRAUW.

L. MERCHERS.

ART. 7.

Alle bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, Hoofdstuk VII en van artikel 85 niet uitgezonderd, zijn van toepassing op de overtreding van deze wet.

ART. 8.

Buiten de officieren en agenten van de gerechtelijke politie zijn de leden van de rijkswacht, de agenten van de gemeentelijke politie, de inspecteurs en controleurs van de Algemene Economische Inspectie en van het Bestuur voor de Middenstand bevoegd om elke overtreding van de bepalingen van deze wet op te sporen en vast te stellen.

Te dien einde hebben zij vrije toegang tot de in de artikelen 1, 2 en 3 bedoelde inrichtingen. Alle inlichtingen die zij vragen, moeten hun worden verstrekt.